

KONCEPCIA TRAMTÁRIE

Táto koncepcia vznikla a vzniká počas fungovania nášho lesného klubu. Tvoríme ju my spolu s deťmi a dúfame, že sa bude neustále vyvíjať a dopĺňať. Nechávame sa voľne inšpirovať inými predškolskými pedagogikami, ale ku žiadnej existujúcej sa nehlásime a žiadnu nekopírujeme. Vitajte v Tramtárii!

Priestor

Vďaka tomu, že sme „lesný“ klub, môžeme celkom slobodne narábať s priestorom, v ktorom s deťmi pracujeme. Je vhodné využívať a striedať rôzne priestory. Máme k dispozícii napr. „uzavretý priestor detí“ – škôlkarská izba, „uzavretý priestor detí a dospelých“ – kuchyňa, „otvorený bezpečný priestor“ – lesopark, „otvorený nebezpečný priestor“ – chodníky pri ceste, priechody pre chodcov, „uzavretý verejný priestor“ – autobus. Deti sa v každom cítia a správajú odlišne, inak prúdi a odráža sa ich energia, inak na seba a ostatných dávajú pozor. V rôznych situáciách im pomôže práve zmena priestoru. Preto tvorivo trávime čas vo vnútri, v lese, v mestských parkoch alebo okružnou jazdou autobusom po meste.

Vedomie

Snažíme sa, aby všetko naše plánované pôsobenie na deti bolo vedomé. To znamená, že každú našu aktivitu podrobujeme otázkam: „Prečo to ideme robiť? Je to pre deti dôležité, užitočné? Navedie ich to k šťastiu v živote? Nezaobídu sa bez toho?“ Uvedomujeme si, že v celom školstve sa neodpušiteľne mrhá časom a energiou žiakov na nepodstatné, nedôležité a zbytočné veci a tomu sa snažíme vyhnúť.

Reč je len o plánovaných aktivitách. Pri riešení rôznych situácií často pôsobíme na dieťa aj intuitívne (ne-vedome).

Realita

Deti má škôlka a aj škola pripraviť na každodenný život. Nie len na chvíle keď budú mať niečo vyriešiť v práci, ale aj na prvé rande, na prehru v súťaži krásy, na krízu vo vzťahu, na ťažké morálne dilemy, či na ráno, keď sa zobudia do prázdneho dňa a nebudú vedieť, čo robiť.

V Tramtárii deti prídu do reálneho prostredia, kde si často musia vymyslieť, čo idú robiť, kde musia brať ohľady na druhé deti, riešiť konflikty a dávať pozor na to, aby sa nestratili v lese. Problémy a konflikty neobchádzame ani od nich neodvádzame pozornosť, ale sa o nich spolu otvorene rozprávame, vraciame sa k nim, riešime ich a venujeme im čas aj priestor. Väčšinu času nám tak „učivo“ prinášajú deti samé.

Reálny svet môže byť pre dieťa aj nebezpečný, preto dôležitou zručnosťou, ktorú sa deti v škôlke učia, je dávať na seba a druhých pozor. Toto podporujeme istou mierou zodpovednosti, ktorú presúvame na deti (nie stále nad nimi držíme dozor, delegujeme zodpovednosť na starších, ...). Dieťa musí pár krát spadnúť, aby sa dívalo pod nohy.

Pred deťmi tiež neskrývame technickú súčasť nášho sveta – počítače, fotoaparáty, reproduktory, internet. Dávame však pozor, aby boli využívané len na tvorivé, pracovné či (pocitovo) relaxačné účely, nie na únik z reality.

Úloha učiteľa

Učiteľ je v Tramtárii spolu s deťmi v niečom na jednej lodi. Ráno príde, má nejaké obmedzenia a inak nekonečno možností a jeho hlavnou úlohou je užiť si ten deň. Okrem samozrejmych morálnych hodnôt teda musí učiteľ ovládať „umenie žiť“. Deťom musí byť v jeho spoločnosti dobre a musia vidieť, že aj jemu je dobre s nimi. Až potom sú ochotné sa od neho naučiť ako harmonicky a spokojne prežiť deň.

Okrem toho však číha na učiteľa jedno veľké nebezpečenstvo. Mnoho z nás má vštepené neracionálne automatické reakcie v kontakte s deťmi. Učítelia preto musia byť dostatočne nekonvenční a sebareflexívni, aby sa na nich tieto kultúrno-spoločenské nánosy nezachytávali.

Učiteľ má v škôlke nezastupiteľnú funkciu vo výchovnom procese, v ktorom nezastupuje rodiča ani dieťa ale skôr realitu. K tomu potrebuje dôveru a rešpekt. Tiež poskytuje dieťaťu spätnú väzbu vo forme pravidelného hodnotenia.

Činnosti

Deti neučíme hrám (v tomto sú prirodzene lepšie ako my) a ani sa náš deň väčšinou neskladá z rôznych nami pripravených aktivít. V toku dňa nám prirodzene vytvárajú program naše **myslenie, tvorivosť a umenie**, resp. estetická vrstva reality. Toto sú aj oblasti v ktorých sa snažíme najviac rozvíjať deti.

Spoločne vždy máme otvorenú nejakú tému (napr. strach, nápad, zem, ...), ktorú z rôznych uhlov skúmame a rôznymi metódami tvorivo spracúvame (maľba, divadlo, hudba, tanec, poézia, próza, experiment, ...)

Veľká časť dňa je venovaná voľnej hre detí, kedy učiteľ pôsobí len ako pozorovateľ, maximálne spoluhráč. Voľná hra je pre deti čas na slobodné sebvýjadrenie a vznik mnohých sociálnych interakcií. Nedoriešené interakcie neskôr učiteľ s deťmi preberie (niekedy aj s pomocou štúdia videozáznamu či hrania rolových hier – role plays).

Súčasťou každého dňa je oddych, čo je dôležitá činnosť, ktorú ovláda skutočne málo detí. Používame pri ňom rôzne relaxačné techniky (hudbu, imagináciu, dýchanie, rozprávky, ...) a prostredia (posteľ, bunker, posteľ vonku, hojdacia sieť).

Dôležitou činnosťou je aj každodenná prechádzka, ktorá často pomôže transformovať či rozplynúť negatívnu energiu detí.

Individuálne s deťmi riešime projekty, čo sú buď veci, ktoré ich zaujímajú (morské zvieratá), alebo ktoré ich trápia (bez mamy v škôlke). Projekt má fázy zbierania informácií, spracovávania a testovania a potom prípadne aj prezentácie pred ostatnými. Deti sa pri ňom učia pracovať, cvičia svoje vôľové vlastnosti a zažívajú pocit zaslúženého úspechu.

Pri každej činnosti dávame veľký dôraz na kreativizáciu, teda snahu o neštandardný a tvorivý prístup k životu, práci, sebe, iným ľuďom, riešeniu problémov. Metódami kreativizácie sú zadávanie divergentných úloh, takmer neriešiteľných úloh, podpora antirigidného myslenia, výcvik predstavivosti, intuície, zlepšovanie fluencie a originality. Cieľom je, aby mali deti v živote viac možností.

Individuálne plány

Vďaka tomu, že máme nastavený maximálny počet 12 detí na 2 učiteľov, môžeme k deťom pristupovať absolútne individuálne. Súčasťou našej pedagogickej dokumentácie sú teda aj individuálne podporné a rozvojové plány každého dieťaťa. Tieto potom pravidelne konzultujeme s rodičmi, aj medzi sebou.

Komunitný život

V Tramtárii sa snažíme o vytvorenie komunity skladajúcej sa z detí, učiteľov a rodičov. Všetky 3 skupiny pomáhajú s chodom klubu. Deti si po obede umyjú riad, niektoré pomáhajú s prípravou obedu alebo olovrantu či s upratovaním. Rodičia sa môžu pripojiť ku skupine v ktorýkoľvek deň, prichádzajú pomôcť na brigády či zabaviť sa na tancovačky, pečú torty na oslavy alebo vedú poobedné krúžky. Keď má rodič nejakú obavu alebo pripomienku, tak to preberieme na spoločnom alebo individuálnom rodičovskom stretnutí.